

Зниження податкового навантаження на нафтогазовидобувні підприємства як фактор підвищення рівня економіки країни

© Ю.П. Колбушкін
д-р екон. наук
Kolbushkin@naftogaz.com
Національна акціонерна
компанія «Нафтогаз
України»

УДК 658

У статті дано пропозиції щодо зниження податкового навантаження на нафтогазовидобувні підприємства.

Ключові слова: енергоносії, податки, видобуток, прибуток, нафтогазовидобувні підприємства, вуглеводні, рентна плата.

В статті дані пропозиції касательно снижения налоговой нагрузки на нефтегазодобывающие предприятия.

Ключевые слова: энергоносители, налоги, добыча, прибыль, нефтегазодобывающие предприятия, углеводороды, рентная плата.

The article gives proposals on reduction of tax burden on oil and gas enterprises.

Key words: energy carriers, taxes, production, profit, oil and gas enterprises, hydrocarbons, rent payment.

Україна значною мірою залежить від імпорту таких енергоносіїв, як нафта і природний газ. Це потребує здійснення заходів щодо зменшення залежності держави від імпорту енергоносіїв шляхом збільшення видобування власних енергоносіїв та зменшення обсягів їх споживання.

Рівень світових цін на нафту давав змогу підприємствам, які здійснюють її видобування в Україні, повною мірою покривати зростання власних витрат на видобування вуглеводневої сировини, яке виникає у зв'язку з ускладненнями, пов'язаними з подальшою розробкою покладів нафти в умовах їх виснаженості. Однак перепорою для розвитку нафтогазовидобувних підприємств України став рівень податків, які щорічно зростають, зокрема, у зв'язку зі збільшенням розміру рентної плати за користування надрами для видобування нафти попри те, що за останні роки ціна на нафту зменшилася більше ніж утричі.

Практично збільшуються ставки рентної плати, що змушує нафтогазовидобувні підприємства сплачувати податки за рахунок зменшення прибутку, що негативно впливає на розвиток галузі. Так, у 2013 році рівень податкового навантаження діяльності, пов'язаної з видобуванням нафти (суми податку на додану вартість, рентної плати за користування надрами для видобування нафти та податку на прибуток підприємств), становив 67 % від ціни реалізації нафти, а загальний обсяг податків у 2,5 рази перевищував розмір прибутку від видобутку нафти. У 2014 році рівень податкового навантаження зріс майже до 76 % від ціни реалізації нафти, що більше ніж утричі перевищувало розмір прибутку від видобування нафти. Прогнозується, що у 2016 році зазначене співвідношення буде збережено на рівні 2014 року. Таким чином, надлишкове податкове навантаження негативно впливає на розвиток нафтогазовидобувних підприємств, що підтверджується зниженням обсягів видобутку нафти.

У нафтогазовидобувній галузі рівень прибутку повинен бути досить високим, щоб у необхідних обсягах здійснювати фінансування розвідування нових родовищ нафти та видобувати нафту з високим ризиком видобування. Потрібно зазначити, що чим довше родовище у розробці, тим більш ризикованим та менш ефективним є інвестування у видобування. Доходи нафтогазовидобувних компаній повинні покривати витрати на розвідку, освоєння й експлуатацію родовищ, а також давати прибуток.

Подальше збільшення розмірів оподаткування підприємств нафтогазовидобувної галузі України та постійне підвищення податкового навантаження на них загрожують падінням обсягів видобутку вуглеводнів.

Сьогодні у світі поступово зменшується податкове навантаження та запроваджуються стимули інвестування коштів у розвідування нових покладів вуглеводневої сировини. Це насамперед пов'язане зі скороченням запасів нафти і газу та труднощами під час їх видобування. Необхідно зазначити, що в Україні складність видобування нафти набагато вища, ніж у Росії або у Казахстані, що пов'язано з експлуатацією великої кількості малодобитних свердловин на старих, виснажених родовищах. При цьому наша країна має невеликий обсяг видобувних запасів порівняно з Росією або Казахстаном та гірший коефіцієнт їх відновлення.

Отже, важкі умови видобування нафти та рівень виснаження її запасів потребують додаткових коштів, які необхідно витратити українським підприємствам для здійснення видобування нафти та газу. Такі геолого-технічні характеристики покладів нафти в Україні значно збільшують потреби у капіталовкладеннях та собівартість видобутку вуглеводнів нафтогазовидобувними підприємствами України.

Забезпечення нашої держави енергоносіями шляхом розвитку власного видобування нафти є стратегічним завданням для національної безпеки України.

Одним із шляхів вкладення коштів у нафтогазовидобувну галузь є продуманий та виважений підхід до формування системи оподаткування підприємств нафтогазовидобувної галузі економіки України в частині обґрунтованості збільшення ставок рентної плати за користування надрами для видобування нафти з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5 000 метрів.

З метою збалансованого та економічно обґрунтованого підходу до оподаткування підприємств нафтогазової галузі, що здійснюють видобування нафти, необхідно запровадити коригуючий коефіцієнт до ставок рентної плати за користування надрами для видобування нафти залежно від середніх світових цін на нафту «Urals».

Основним нормативно-правовим актом, що діє у цій сфері правового регулювання, є Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2756-VI, зокрема стаття 252 цього кодексу. Відносини, пов'язані з установленням та сплатою рентної плати за користування надрами для видобування нафти, регулюються також іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до чинного законодавства України.

Запровадження зазначених змін до податкового кодексу може бути здійснено починаючи з 01.01.2017.

Зменшення рентної плати дасть змогу значно збільшити обсяги видобутку нафти в Україні та поступово збільшити розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів за рахунок ефективної діяльності підприємств нафтогазовидобувної промисловості.

Водночас запровадження коригуючого коефіцієнта, який визначають відповідно до рівня ціни на нафту «Urals», сприятиме пропорційному збільшенню обсягів надходжень рентних платежів залежно від динаміки зростання світових цін.

Стимулювання розвитку підприємств нафтогазовидобувної промисловості шляхом запровадження податкового навантаження з урахуванням світових цін на нафту дозволить державі, по-перше, вирішити одне з ключових питань національної безпеки – збільшення обсягів власного видобутку вуглеводнів. По-друге, унаслідок розвитку виробничих потужностей створити додаткові робочі місця там, де здійснюватиметься видобування нафти, що сприятиме розв'язанню соціальних проблем в окремих регіонах України.

Забезпечення стабільного постачання нафти на ринок України створить умови для нормального функціонування ринку енергоносіїв, що зумовить зменшення інфляційних процесів і допоможе забезпечити розвиток економіки України.

Колбушкіну Юрію Петровичу – 60 років

Юрій Петрович Колбушкін народився 3 березня 1956 р. у Києві. Після закінчення у 1983 р. Київського інституту народного господарства за спеціальністю «Фінанси і кредит» працював економістом, старшим економістом, головним контролером-ревізором, головним економістом, заступником начальника управління, начальником управління у Міністерстві фінансів України. З 1998 р. працює у Національній акціонерній компанії «Нафтогаз України», очолюючи управління і департаменти, пов'язані з формуванням фінансових ресурсів, бюджетних розрахунків, податкової та регуляторної політики. У 1998–1999 та 2007–2011 рр. був заступником голови правління Компанії. З 2011 р. обіймає посади директора департаменту економічного планування та бюджетних розрахунків, з 2014 р. – директора департаменту податкового планування і регуляторної політики.

Юрій Петрович – доктор економічних наук, має 42 опубліковані наукові праці, член експертної ради ІФНТУНГ із економіки Акредитаційної комісії при ДАК України, член редакційної колегії науково-виробничого журналу «Нафтогазова галузь України». Він – заслужений економіст України, відмінник нафтогазової промисловості, нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та почесними відзнаками Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України».

Бажаємо ювіляру доброго здоров'я, творчої наснаги та подальшої плідної праці на благо нашої Вітчизни.

*Давно вже людство визнає,
Що не старіють душі наші.
Виходить (так воно і є),
Що просто ви — юнак зі стажем!
Тож хай щороку вас втіша
Грай солов'їний і лелечий!
Хай сонцем повниться душа,
Бо 60 — це ще не вечір!*

Друзі, колеги по роботі, редакція журналу «Нафтогазова галузь України»